KALATALOUDEN KESKUSLIITTO
CENTRALFÖRBUNDET FÖR FISKERIHUSHÅLLNING

Eduskunnan Maa- ja metsätalousvaliokunnalle

VIITE Asiantuntijalausuntopyyntönne valiokunnan kokoukseen 4.4.2018, HE 14/2018 vp

ASIA Lausunnon antaminen Hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevaksi lainsäädännöksi

KALATALOUDEN KESKUSLIITON LAUSUNTO

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lakiehdotukset

Laki yhteisaluelain muuttamisesta

18 § Voimassa olevan lain mukaan osakaskuntien sääntöjen lainmukaisuus tarkistetaan ja säännöt vahvistetaan Länsi- ja Sisä-Suomen Aluehallintovirastossa. Esityksessä ehdotetaan, että luovutaan kokonaan tästä menettelystä. Vastustamme esitettyä muutosta.

Sääntöjen laillisuustarkastus on ehdottoman tärkeä osakaskuntakentän toimivuudelle ja osakkaiden oikeusturvalle. Osakaskunnan osakkaiden on voitava luottaa siihen, että säännöt ovat lain mukaisia. Toiminnan kannalta ei ole kestävää, jollei sääntöihin voida luottaa. Osakaskuntatoimintaa hoitavat käytännössä tavalliset kansalaiset, joilla harvemmin on juridista koulutusta tai kokemusta osakaskunnan sääntöjen laillisuuden arvioimisesta.

Ehdotettu luopuminen sääntöjen laillisuustarkastuksesta ei ole byrokratiaa purkava. Kansalaisten näkökulmasta työkuorma osakaskunnan toimintaan liittyen lisääntyy, mikä todennäköisesti heikentää myös osallistumishalukkuutta.

Muutos toisi huomattavaa epävarmuutta osakaskuntatoimintaan. Ehdotetun lakimuutoksen toteutuessa voitaisiin osakaskunnan säännöt muuttaa milloin vain kokouspäätöksellä. Säännöt voisivat pahimmassa tapauksessa muuttua jokaisessa vuosikokouksessa. Osakkailla ei olisi keinoa tarkistaa, mitkä viralliset voimassa olevat säännöt ovat, ja riitely tuomioistuimissa lisääntyy. Vahvistusmenettelyn puuttuessa ei myöskään olisi viranomaisrekistereistä todennettavissa, onko osakaskunta järjestäytynyt vai järjestäytymätön.

On huomionarvoista, ettei tämän muutoksen kohdalla ole suoritettu minkäänlaista vaikutustenarviointia.

33 §. Pykälässä ehdotetaan, että osakaskunnan vastuuhenkilöiden yhteystiedot tulisi jatkossa ilmoittaa Maanmittauslaitokselle ja Luova-virastolle. Kahdenkertaiselle ilmoittamisvelvollisuudelle ei ole mitään tarvetta. Yhteystietojen ilmoittaminen Maanmittauslaitokselle on riittävää.

Laki kalastuslain muuttamisesta

Ehdotetut muutokset ovat pääosin hyväksyttävissä siltä osin, kuin säännöksissä ELY-keskus muutetaan maakunnaksi.

123 a §. Ehdotettu säännös näyttäisi tarkoittavan, että jokainen maakunta päättäisi itsenäisesti kalastuslakiin perustuvien päätösten maksuperusteista. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että samanlaisista päätöksistä peritään eri maakunnissa erisuuruiset maksut.

Esimerkiksi kalastuksenvalvojaksi hyväksymistä tarkoittava päätös on nykyisellään maksullinen, mutta kustannuksiltaan kohtuullinen. Jos maksu vaihtelee eri maakunnissa, tämä voi asettaa kansalaisia eri asemaan keskenään asuinpaikkakunnan perusteella, mikä ei perustuslain mukaan ole hyväksyttävää.

Pidämme tärkeänä, että kalastuslakiin perustuvat päätökset ovat kustannuksiltaan kohtuulliset ja ennustettavat. Käytettyyn työaikaan perustuvat maksut ovat hakijan kannalta ennustamattomia. Tämä voi pahimmillaan rajoittaa halukkuutta hakea maakunnalta kalataloudellisesti perusteltuja päätöksiä.

Laki maakuntien yhteistoiminnasta kalatalouden ja vesitalouden tehtävien hoitamisessa

Kalatalouden näkökulmasta paras ratkaisu olisi mahdollisimman pitkälle säilyttää nykyinen tilanne, jossa kalatalousviranomaistehtävät hoidetaan keskitetysti kolmessa ELY-keskuksessa. Tätä niin sanottua kolmen kala-ELY:n mallia voitaisiin säilyttää maakuntauudistuksessa säätämällä kalataloustehtävät kolmen maakunnan hoidettaviksi. Tämä takaisi riittävän asiantuntemuksen saatavuuden ja toteuttaisi kansalaisten palvelujen saannin.

Kalataloutta ei pitäisi yhdistää vesitalouteen. Tästä näkökulmasta vastustamme esitettyä lakia maakuntien yhteistoiminnasta kalatalouden ja vesitalouden tehtävien hoitamisessa.

Kalatalouden ja vesitalouden yhdistämisestä ei ole odotettavissa merkittäviä synergiaetuja. Sen sijaan on odotettavissa että syntyy usein toistuvia ja merkittäviä viranomaisten esteellisyyksiä ja intressiristiriitoja. Maakunnille siirretään vesitalouslupien haltijuus samaan yksikköön kalatalouden kanssa, joka on useimmiten vesitalouslupien haitankärsijä. Näin ollen on mahdollista, että sama virkamies joutuu lupaprosesseissa lausumaan asiassa sekä luvan hakijana että luvan myöntämistä vastustavana tai kalatalousvelvoitteen vaatijana.

Katsomme näistä syistä, että kalataloustehtävien keskittämiselle olisi olemassa ehdotetun maakuntalain 7 § 1 momentin mukaisesti palvelujen laadun ja saatavuuden parantamiseksi ja riittävien henkilöstöresurssien turvaamiseksi perusteltuja syitä ja nämä tehtävät pitää koota kolmen

maakunnan hoidettavaksi. Erillisen yhteistoimintalain säätäminen on omiaan heikentämään kalataloustehtävien hoitamista tulevissa maakunnissa.

Hallituksen esityksen vaikutustenarvioinnissa todetaan, että on olemassa riski tehtävien järjestämisestä liian pienpiirteisesti niin, että tarvittava erityisosaaminen jää riittämättömäksi ja edellytykset asiakkaiden tasapuoliseen palveluun vaarantuvat. Katsomme, että tämä on täysin turha riski. Kalatalouden osalta voitaisiin menetellä samoin kuin esimerkiksi patoturvallisuusasioiden ja EU:n kalatalouteen liittyvien tehtävien osalta ja säätää tehtävien keskittämisestä suoraan.

Helsingissä 3. päivänä huhtikuuta 2018

Kalatalouden Keskusliitto

Vesa Karttunen
Toiminnanjohtaja

Jenny Fredrikson
Lakimies